

ODGOVORNOST KOT KLJUČNA VREDNOTA ODLIČNOSTI

Tradicionalni letni Forum odličnosti in mojstrstva Otočec 2001 v organizaciji Društva ekonomistov Dolenjske in Bele krajine ter Območne zbornice Novo mesto, je letos opozoril javnost na **odgovornost**. Kot je uvodoma poudarila predsednica Društva mag. Darinka Miklavčič je odgovornost način življenja posameznika, organizacije ali države kot celote. Koristi našemu dobremu počutju, zdravju ter prijetnemu vzdušju v večjih skupinah in družbi, njena moč pa je še toliko bolj prepričljiva, če jo uresničujemo v praksi.

Odgovornost do sveta vrednot in zgodovine

Odgovornost sodi med ključne, v javnosti pogosto uporabljene pojme kot so poštenost, verodostojnost, kakovost, odličnost – pravi akademik prof. dr. France Bernik. Pojemovno najbližja odgovornosti je poštenost, ki ju je A. Trstenjak celo enačil in trdil, da odgovornost predstavlja odnos do nekoga drugega, da pa gre pri poštenosti predvsem za odnos do samega sebe, do svoje vesti in je zato »izraz avtonomne morale«. Dr. Bernik meni, da je danes odgovornost ne samo vprašanje moralnega, temveč vzajemnost in soodnosnost dveh dejavnikov: osebe oziroma nosilca odgovornosti in legitimne pristojnosti, ki ji je oseba z odgovornostjo zavezana. Kaj je ta pristojnost, izhaja iz pojma odgovornosti, v katerem filozofi kot najbolj bistveno vidijo odgovor: odgovoriti, biti dolžan odgovoriti, odgovoriti na besedo, predpise, zakone, načela, vrednote. Ko posameznik prostovoljno sprejme odgovornost, sprejme tudi njene posledice oziroma sankcije. Postane pravni, strokovni, moralni, religiozni in siceršnji subjekt. Z odgovornostjo so zavezane odločitve in posledice odločitev, tudi krivda. Sankcijam oziroma krivdi se pri odgovornosti lahko izognemo samo, če se odgovornosti odpovemo, če se odpovemo lastni avtonomnosti, lastni svobodni volji in odločitve prepustimo drugim. Ko pa se odpovemo lastni avtonomnosti, se odpovemo bistvenemu delu svoje osebnosti. Človek, ki išče ali najde lastno istovetnost se zato posledicam odgovornosti ne more odtegniti. Z odločitvami, tudi takimi, ki se bodo obrnile proti njemu, sooblikuje svoje življenje. Poleg te osebne odgovornosti, ki iz posameznika dela osebnost poznamo tudi skupno ali družbeno odgovornost, ki pa zamegljuje realno stanje stvari in demotivira posameznika, ker zakriva resnico o njegovih strokovnih, človeških, moralnih in drugačnih vrednotah.

In kako v konkretnih razmerah konkretno uresničevati osebno odgovornost? Filozofija odgovornosti, ki se opira na etiko pravi, da je v fazi odločanja potrebno z racionalnimi razlogi premisliti dejanje, poskušati predvideti njegove posledice ter najti najustreznejšo pot za uresničitev etično vrednega cilja.

Dr. Bernik se ob koncu svojega razmišljanja vpraša tudi o konkretni odgovornosti v slovenskih razmerah ter oceni, da je hudo okrnjena pri nas politična odgovornost, ki prehaja že v neodgovornost in njeni negativni zgledi načenjajo druga področja javnega delovanja. Tako stanje je posledica krize vrednot ali izgube vrednot za kar se rešitev nakazuje bodisi v obnovi oziroma prenovi starih vrednostnih sistemov ali v utemeljitvi novih. Meni, da obstoj samostojne države spodbuja pri nas sproščanje pozitivne energije z vključno uveljavljanjem zavesti odgovornosti.

Brez odličnosti in odgovornosti premnogih prednikov bi ne bilo končne osamosvojitvene žetve

Akademik prof. dr. Matjaž Kmecl ugotavlja, da nas Slovence odgovornost izrecno spremlja od prvih zapisanih besed naprej, saj so že Brežinski spomeniki nekakšen zgodnji moralni kodeks. Tako kot je Primož Trubar prevzel svoj del odgovornosti za svojo materinščino je slovenska elita v devetnajstem stoletju prevzela odgovornost za prihodnost svojega naroda, za njegov kulturni in civilizacijski obstanek. Življenje vsaj treh Dolenjcev v tej slovenski eliti je tesno povezano z uveljavljanjem odgovornosti za slovenstvo: pisatelj Fran Levstik, urednik Slovenskega naroda Anton Tomšič in literat ter novinar Josip Jurčič. Troje neverjetnih in tragično bleščečih usod je usmerjala popustljiva narodna odgovornost.

O Levstiku:

Njegovo pisanje je klasičen cvetober strastnih maksim in gesel o najvažnejših narodnih vprašanjih. Oportunizem slovenskih prvakov je s Pavliho napadal divje in v svoji starosti kot sivo eminentna narodna avtoriteta uravnaval slovensko kulturno in politično življenje. Bali so se njegovega hudega jezika, toda brez sence dvoma so verjeli v njegova načela in v vanj kot v poosebljeno slovensko odgovornost. Gnali so ga ideali, ki so jedro odgovornosti. Vedel je, da na fizično moč Slovenci pač ne moremo računati, na moralo in ideale pa. Po ocenah dr. Kmecla, je nekakšen slovenski svetilnik: pojem skupne zavesti.

Anton Tomšič

Prvi slovenski poklicni časnikar in prvi urednik Slovenskega naroda, slovit govornik, bržkone najbolj nadarjen slovenski politik tistega časa. Po splošnem prepričanju je imel vselej jasno in pravo sodbo o vseh političnih in narodnih vprašanjih in je veljal za velikega, že takrat spoštovanega nadarjenca z izjemnim občutkom za splošno javno mnenje. Velikonemške pritiske je prenašal suvereno, nadvse pa so ga iztirjale intrige iz domačih, rodboljubnih logov.

Josipa Jurčiča

je še na smrtni postelji preganjala trajna obsedenost s slovensko prihodnostjo. Politiko je pojmoval kot nekaj, kar Slovenci tisti čas nujno potrebujejo in ji je zato služil z vsem, kar je zmogel. Cele številke političnega dnevnika Slovenski narod je sam napisal, korigiral in uredil. V žurnalistični politiki je videl nekaj, čemur je moral tisti čas imperativno, prednostno posvetiti svoje delo in svoje zmožnosti – zaradi narodne prihodnosti, pisateljsko pripovedno pa je delal samo »za povrh«. Gnala ga je zaveza idealom, odgovornosti, ki se ji je bil zapisal v zvezi z zgodovinsko nebogljenim slovenstvom in njegovimi pravicami do prihodnosti.

Dr. Kmecl pravi, da so ti trije dolenski možje iz 19. stoletja s človeško odločnostjo, zvesti svoji odgovornosti, soustvarjali temelje slovenske moderne, osamosvojitvene civilizacije. Njihov napor je vgrajen v naše obstajanje, osebno in skupno: kar je nad generacijsko in vendar zavezuje sleherno generacijo posebej. Ob takih prednikih se ob desetletnici države ne moremo zapreti v generacijsko samozadostnost, ali kar oslepljeno samovšečnost. Brez odločnosti in odgovornosti premnogih prednikov ne bi bilo končne osamosvojitvene žetve.

V nas se prebujata možnost »odgovornega« značaja, mišljenja in biti.

Že v uvodu je bila izjemno zanimiva dr. Manca Košir z ugotovitvijo, da je otoški Forum ustanova, ki prepoznava, diagnosticira in zbira predloge za reševanje aktualnih problemov slovenstva in/ali globalizacijskega sveta ter navdihuje vizije, kakšen naj bi ta svet bil v prihodnje. Pohvalila je predvsem dr. Gabrijelčiča in ustanovitelje Forum, ki iz leta v leto izpopolnjujejo njegov koncept, da po vsebini postaja mednarodno prepoznaven in opozorila bodoče skrbnike Forum na izjemno potrebo po delovanju te ustanove in njenih projektov.

V svojem prispevku je avtorica izhajala iz krize moderne družbe, ki bi jo lahko skupno označili kot izgubo orientacije. Radikalno se spreminjajo temeljni pogoji človeškega življenja zaradi

- naraščanja števila prebivalcev in migracij ter s tem povezana urbanizacija,
- tržnega gospodarstva,
- pravne države
- demokracije ter
- množičnega komuniciranja.

Posledice modernega pluralizma so izguba orientacije posameznika in celih skupin. Ljudje so se osredotočili na individualnost, izhajajo iz merila najekonomičnejše uporabe sredstev za dani cilj in sprejemajo paternalistično vladanje različnih »skrbnikov«. Posledice teh nelagodnosti kot so strah, zatemnitev smotrov in izguba svobode, ljudje premagujemo s komuniciranjem, ki je ključnega pomena za človekovo eksistenco, za prepoznavanje smisla bivanja in za orientacijo v življenju.

Tudi vsakršna odličnost je prepoznavna le v procesih komuniciranja v katerem gre za zorenje vrednot in kulturnih razsežnosti v tisti smeri, ki v vsem podpira kulturo srca in kulturo medsebojne komunikacije. Dobro je tisto komuniciranje, ki ustvarja pozitivna razmerja med ljudmi, ki je odprto, iskreno in avtentično. Pomembno je, da vsak udeleženec drugega resnično dojema in vzpostavi z njim živo vzajemnost. Slehera organizacija naj bi bila prostor dobrega komuniciranja. Mnogo organizacij, predvsem tistih v katerih prevladujejo hierarhične strukture in avtoritarni odnosi, živi monološko življenje v katerem se namesto dialoga dogajajo disputi in militarne retorične borbe za svoj prav.

Odličnost v komuniciranju je odvisna od etike pristnosti, da zna vsak udeleženec izbrati in zasnovati svojo lastno biti in se izločiti iz povprečnosti. Samo odlični posamezniki in organizacije zmorejo originalnost, ne posnemajo drugih, gojijo svojo pristnost in kažejo pot k izvirnosti oziroma odličnosti. Za tako pot se je potrebno odločiti, ko jo izberemo, postanemo odgovorni za pot in zase. Prava odgovornost je tam, kjer je pravo odgovarjanje na to kar nekoga doleti, kar vidi, sliši, čuti. Odgovarjati nekomu ali nečemu pomeni dopuščati predhodnost nagovora in ne

oblikovati sveta po svoji volji in moči. Z dejanji in rečmi, ki jih naredimo poslušamo nagovor drugih, kot srečevanje med ljudmi in za ljudi.

Postmoderno odsotnost smisla in krizo orientacije lahko presežemo prav z odnosom do sočloveka, s komuniciranjem kot konkretnim srečevanjem in bivanjem in s trajnim iskanjem odgovora na vprašanje: *Que voulons-nous faire de notre vie?*

Koliko zla bi bilo ljudem prihranjenega, če bi odgovornost povezovali s svobodo misli in izražanja!

»Odgovornost pomeni sposobnost nepristranske presoje in njeno uveljavljanje v osebni in skupni sprejemanju odločitev« je definirala prof. dr. Aleksandra Kornhauser potem, ko je ugotovila, da je odgovornost prisotna na vseh področjih dejavnosti ljudi.

- v informacijski družbi je odgovornost bistvena, saj osebna moralna kriza vodi do izgube zaupanja, to pa v krizo demokracije.
- odgovornost v stroki je povezana z etiko in opozarja na obveznost strokovnih institucij za sprejem pravil obnašanja – kodeks etike in odgovornosti.
- v prostorskem planiranju je odgovornost osredotočena na zagotavljanje predvsem koristi skupnosti in ne samo posameznika.
- odgovorni smo za družbeni razvoj, za uvajanje sprememb, za lastno zdravje ...
- odgovornost je ključni pogoj za doseganje trajnostnega razvoja kot ravnotežja med gospodarskim in socialnim razvojem, ravnanja s surovinami in viri energije, zaposlovanja ter »državljanstva okolja«.

Iz teh predpostavk izhajajo izkušnje, ki nakazujejo, da so pomembne zlasti naslednje odgovornosti in prizadevanja:

- odgovornost za materialno in duhovno dediščino naroda. Razvoj se ne začne z nami saj je eno življenje prekratko, da bi podirali, pospravljali podrtijo in zgradili novo. Gajiti je potrebno odgovornost za usmerjanje lastnih in skupinskih ambicij in jih iz goreče-vseuničujočih prekvasiti v pripadno-ustvarjalne
- odgovornost za vse življenjsko spremljanje in dajanje znanja vsakomur, ki si to želi. Samo na ta način se lahko razvijajo prirojeni darovi posameznikov pomembni za ves narod. Mednarodna komisija za izobraževanje v 21. stoletju je celo predlagala ustanovitev izobraževalne banke iz katere bi država na podlagi »potnega lista za življenje« plačevala šolanje določenega števila let.
- odgovornost za prenos znanja v procese dela in odločanja. Ta proces je možen le v sodelovanju znanstvenikov oziroma je zanj potrebno, da država zagotovi celovit sistem za učinkovit prenos znanja, ki bi bil obvezujoč za vse nosilce (znanost, izobraževanje, proizvodnja, trženje in zaposlovanje). Prizadevanja za doseganje dodatne vrednosti na temelju višje ravni znanja v proizvodnji, pa tudi na drugih področjih dejavnosti, bodo odločala o naši samostojnosti.
- Odgovornost za širjenje razumevanja znanstvenih in tehnoloških dosežkov, da se zmanjšajo nevarna tveganja in prepreči zaviranje uporabe le-teh. Ta prizadevanja morajo biti opredeljena v kodeksa poklicne etike vseh ustvarjalcev in posrednikov v prenosu znanja
- Odgovornost za pošteno, iskreno izražanje brez jezikovne navlake v pisanju in strokovnih razpravah v skladu z znanstveno terminologijo. Izražanje mora biti natančno in strnjeno brez ohlapnih trditvev.

Vsak nosi odgovornost kot član družine, bližnje skupnosti, pripadnik kulture, naroda, državljan, član svetovne skupnosti, pa tudi kot proizvajalec materialnih in duhovnih dobrin, izumitelj. Vsemu temu pa je temelj odgovornost samemu sebi, za pošteno presojo lastnih dejanj, brez zavarovanosti samo vase, brez utesnjevanja ustvarjalnosti. »Človek mora biti ustvarjalen sanjač, zase in za druge kar nosi s seboj tudi odgovornost za upor proti vsem oblikam zaslužnjaka in izbiri poti k svetlobi« je še povzela dr.Kornhauserjeva.

Vedno ostaja Človek, kot tisti, ki je dejansko »najplemenitejši kapital z dušo in srcem, z vrednostno sodbo, kaj je dobro in slabo«

Pojem »globalizacija« je že prodril v vse pore življenja in nenehno se vsak sprašuje o priložnostih in grožnjah, ki jih ta svetovni proces prinaša s seboj. O tej temi je na Forumu razmišljal dr. France Arhar in uvodoma ugotovil, da se globalizacija zrcali v povečevanju državnih izdatkov, dodatnem zadolževanju, dragih nefleksibilnih strukturah, dramatičnem razvoju tehnologij, hitrejšem trgovanju, nujnem socialnem miru ... Globalizacija se vrača k konceptu socialnega tržnega gospodarstva na podlagi novih meril in možnosti. Države izgubljajo del klasične suverenosti, njihova moč in vpliv pa se širi na nadnacionalno raven. Zmagujejo liberalno demokratične ideje s poudarkom na osebnih svoboščinah, ki niso sovražne nacionalnim identitetam.

V Evropski uniji naj bi v prihodnje presegli tradicionalne zgodovinske omejitve kot so koncentracija kapitala in moči brez etike in odgovornosti do sočloveka ter okolice. V gospodarstvu bi morali zagotoviti spoštovanje

- osebnih etike človeka, kot sestavnega dela gospodarskega procesa
- podjetniške etike v zvezi s pridobivanjem dobička, interno ureditvijo podjetja ter nastopanjem na globalnem trgu in
- etike nacionalne in mednarodne ureditve predvsem za zmanjševanje novih rizikov.

Mednarodni kapitalski trgi postajajo pomembnejši od nacionalnih ekonomij. Medtem, ko so trgi storitev in blaga še vedno lokalni (za soseščino) in šele potem za oddaljene kraje pa kapital ne pozna meje. Njegov cilj je doseči 98% transakcij v svetovnem merilu, uvesti univerzalno terminologijo za plačilne instrumente ter valute povezovati z dolarjem, jenom in eurom. Povečuje se pomembnost dežel-dolžnic, ker je dohodek na kapital večji v revnejših deželah ob večjih rizikih. Kapitalski trgi so vedno bolj razviti in cene kapitala gibljivejše, spremljajo pa jih krize v raznih oblikah.

Finančne in tečajne krize odpirajo razpravo o razvoju prostega pretoka kapitala, ki je imel leta 1998 za posledico zniževanje visokih in rastočih donosov v Aziji, primanjkljaje v tekočem delu plačilne bilance ter težko vzdržljive fiksne tečaje do dolarja. Za preprečevanje valutnih kriz se v posameznih državah za obrambo fiksnega deviznega tečaja oblikujejo omejene količine deviznih rezerv. Pomembno je obnašanje investitorjev, ki prilagajajo svoje odločitve valutnim razmeram. Temeljno vprašanje za vlado in vse udeležence na trgu po krizi je, kako vzpostaviti zaupanje in vzpodbuditi novo gospodarsko rast. Rešitve so največkrat v pravilno določenih obrestnih merah, sanaciji šibkih institucij in zapiranju nesolventnih, v izboljšanju vodenja in zanesljivosti podatkov ter zmanjševanju odvisnosti državnega dolga od tujih prihrankov.

Resno je potrebno računati tudi s težavami v mednarodni likvidnosti in v ta namen zagotoviti ustrezne devizne rezerve za štiri mesečni uvoz po tradicionalnem pristopu in v nivoju kratkoročnega tujega dolga s prištevanjem letnih srednjeročnih in dolgoročnih obveznosti po novem modelu. V deželah, kjer je povpraševanje po denarju stabilno in zaupanje v domačo valuto visoko, so običajno devizne rezerve majhne. Politika optimalnih deviznih rezerv se je zaradi liberalizacije kapitalskih tokov preusmerila od trgovine na področje kapitala s čimer je postala država avtomatično odgovorna za stabilnost. Njena ekonomska politika mora biti kredibilna, dajati mora rezultate na dolgi rok in v prvi vrsti mora uživati zaupanje domačih rezidentov ter tujih investitorjev. Država mora zagotavljati majhna nihanja v obrestnih merah, deviznih tečajih, cenah premoženja in inflaciji, da zagotavlja makroekonomsko stabilnost.

Management v državi mora zagotavljati tržno disciplino še posebej nasproti varčevalcem in upnikom. Dvomi nastajajo pri lastnikih kapitala, ker ne vedo ali bodo poslovneži delali v njihovem ali v svojem interesu. Direktorji kot zaupniki lastnikov morajo uspešno voditi podjetje, da bodo delničarji čim bolj zadovoljni z dividendo hkrati pa zagotoviti varno poslovanje, da ne bi bila ogrožena stabilnost podjetja. Identična vprašanja se postavljajo tudi na makro-državnem in mednarodnem nivoju.

Nastajanje krize zaznamuje visoka inflacija, primanjkljaj v plačilni bilanci, hitra rast domačih kreditov, napihnjene cene delnic in nepremičnin. Znaki ranljivosti domače valute so predvsem pretirana rast kreditov in hitro rastoči delež denarja v razmerju do deviznih rezerv. Preventiva držav za zmanjšanje ranljivosti svoje valute se kaže v spreminjanju tečajnega režima, liberalizaciji kapitalskih tokov, preureditvi domačega finančnega sistema in nadzora finančnih ustanov ter sprejem tržno zasnovanih instrumentov. Potreben je neprestani nadzor nad trdnostjo računovodskega, pravnega in nadzornega mehanizma, da se zagotavlja spoštovanje pravil za presojanje poslovnih tveganj. V skrajnih likvidnostnih težavah je možna pomoč centralne banke, vendar je ta smotrna le, če je s tem možno zmanjševati rizike, sicer pa se morajo o vzrokih za nastanek krize najprej vprašati lastniki in nadzorni sveti. V kolikor nastopi kriza globalnega finančnega posrednika, ki deluje v več ekonomijah hkrati in je morda sam večji kot posamezna nacionalna ekonomija, bi se sam še v večji meri moral zavedati neizmerne odgovornosti za celoten nacionalen trg.

Potreba po poostrenem nadzoru poslovanja je pripomogla, da nastajajo ali pa so že sprejeta načela in pravila dobrega ravnanja na področju upravljanja gospodarskih družb, temeljna načela za učinkovit bančni nadzor, načela za ureditev finančnih trgov, mednarodni računovodski in revizijski standardi ter standardizacija stečajnih postopkov. Če želimo zmanjševati rizike oziroma »moralni hazard« s katerim se srečujemo pri dnevni poslih, potem potrebujemo permanentno novo znanje, ki pa mora biti oplemeniten z etiko in predvsem polno odgovornostjo zase in svojo okolico.

Bila bi velika škoda, če sedanjega globalizacijskega trenutka ne bi izkoristili v dobrobit sebi in rodovom, ki prihajajo za nami. Samo taka globalizacija je po mnenju dr. Arharja lahko prispevek k boljšemu in varnejšemu življenju.

Znaki odličnosti pri nosilcih oblasti

Dr. Ivan Turk meni, da je o odličnosti možno govoriti pri fizičnih in pravnih oseba takrat, kadar po kakovosti znatno presegajo tisto, kar se pri njih normalno pojavlja. Po predstavitvi znakov odličnosti pri človeku in podjetju na preteklih Forumih je doktor letos opozoril na znake odličnosti pri nosilcih oblasti ter svoja razmišljanja tudi tokrat podkrepil s številnimi izreki ter pregovori. V načelu je oblast pravica odločati in s tem vplivati na druge, da se ravnajo po določenih zahtevah. Oblast je v državi, organizacijah v katere se vključuje posameznik pa tudi v družini. Nosilci oblasti so vedno ljudje čeprav nastopajo v posebej vzpostavljenih skupinah posebno na državni ravni. Pri njih bi zato lahko zasledovali vse tiste znake odličnosti, ki se nanašajo na posameznike oziroma bi pri nosilcih oblasti v organizacijah lahko zasledovali znake odličnosti podjetji. Toda odločanje kot bistvo oblasti v danem okolju ustvarja očitno še potrebo po ugotovitvi posebnih znakov odličnosti pri tistih, ki odločajo. Iz zornega kota **usmerjenosti oblasti** se kot znak odličnosti nosilca oblasti izkazuje njegova *načrtovalnost* in *uresničevalnost*. Če pogledamo nosilce oblasti iz zornega kota **priprave izvajanja oblasti** so znaki odličnosti nosilca oblasti *organiziranost*, *usklajevalnost* in *spodbujevalnost*. Gledano iz vidika **poteka izvajanja oblasti** sta znaka odličnosti nosilca oblasti *spoznavnost* in *obvladovalnost*. Po **presojanju dosežkov oblasti** pa se kot znaki odličnosti nosilca oblasti ugotavljajo njegova *varčnost*, *učinkovitost* in *uspešnost*.

Vsi znamo zidati gradove v oblakih (italijanski pregovor)

Nosilci oblasti morajo svoje odločanje **načrtovati**, da so njihova dejanja dobro premišljena in usklajena s splošno vizijo načelne usmeritve. Dobro morajo oblikovati strateške načrte, v njihovem okviru taktične in znotraj njih izvajalne načrte, ki so vezani na dane okoliščine in jih je zato spreminjati hkrati s spreminjanjem okoliščin. Načrtovanje zagotavlja red, razvoj in zadovoljstvo tistih na katere se nanaša oblast. Pri načrtovanju je treba vsaj delno poiskati rešitev v okviru nasprotnih interesov ali vsaj interesov, katerih uresničevanje zahteva drugačno časovno zaporedje. »Načrt je vodilo k uspehu. Uspeh pride z načrtovanjem, neuspeh pa brez njega. Načrti so stebri vodniki ob poti do uspeha; brez njih je pot negotova in polna lukenj...« (Brian Adams)

Veste, pogodbe so kot dekleta in vrtnice: trajajo, dokler trajajo (Charles de Gaulle)

Načrtovano je potrebno **uresničevati** zato morajo nosilci oblasti zagotoviti delovanje, hitrost uresničevanja in pravi izbor rešitev med različnimi možnostmi. Mnenja o hitrosti uresničevanja in o pravih rešitvah se razlikujejo. V državi se utegnejo razlikovati posamezne rešitve, ki so pod vplivom političnega vmešavanja, čeprav so vse v okviru sprejetih načrtov in predpisov. Sodba o odličnosti države nastaja na podlagi časovnih zaostankov reševanja zadev iz zakonodajne, sodne in izvršilne oblasti, razraščanja birokracije, primerov podkupovanja in obsega podobnih pojavov. Kar nosilci oblasti uresničujejo skladno z načrtovanim mora biti tudi pošteno za večino. »Težko je utreti varno politično pot v gozdu različnih interesov in problemov ter skrajno težko opredeliti nacionalni interes kot nasprotje posebnim interesom posebnih skupin ...Celo njeno sposobnost odločanja – če ne upoštevamo sposobnosti, da bi te odločitve učinkovito izpeljali – vedno bolj spodkopava neskladnost tekmujočih, sprtih in nezdržljivih zahtev... Vedno več je neizpolnjenih vladnih odločitev in nezadovoljstva z vladno politiko. Zaradi tega se ohranja začarani krog, pri čemer se vlade skušajo reševati tako, da dajejo obljube, ki jih ne morejo izpolniti ...« (Kaase in Newton).

Mož kraljuje, žena vlada (splošni pregovor)

Organiziranost je lastnost nosilcev oblasti, da znajo vzpostaviti takšen ustroj celotnega delovanja, ki bo zagotovil uresničevanje postavljenih nalog v zvezi z cilji. Z organiziranostjo se usmerja k ciljem, pravih metodam delovanja in nadzoru nad izvedbo. Metode organiziranosti so odvisne od seznanjenosti z dejstvi in podatkov strokovnega področja. O tem kakšne metode kaže uporabiti v delovanju so mnenja različna, prav tako o tem kakšen naj bo nadzor nad izvajanjem. Vprašanje je ali je vse, kar je na katerikoli ravni organizirano tudi utemeljeno. »Za vodstvo države niso primerni ljudje, ki so neizobraženi in ne poznajo resnice, pa tudi ne ljudje, ki jim dopuščamo, da se do smrti ukvarjajo z znanostjo; prvi zato ne, ker nimajo trdnega življenjskega cilja, po katerem bi se ravnali pri vseh svojih dejanjih v zasebnem in javnem življenju, drugi pa zato ne, ker prostovoljno sploh ne marajo priti v stik s praktičnim delom« (Platon).

Če je mož dober je tudi žena ubogljiva (vietnamski pregovor)

Nosilci oblasti skrbijo za enotnost delovanja vseh, ki so vpeti v uresničevanje postavljenih nalog v zvezi z cilji kar se izkazuje s sposobnostjo **usklajevalnosti**. Z njeno pomočjo se zagotavlja izmenjavo mnenj, razumevanje in popuščanje. Pričakanja zavisijo od izbranih vrednot in pripadnosti k skupnosti, kjer skupnost sestavlja več

Ljudi, ki jih povezujejo skupne lastnosti, potrebe, cilji in tvori celoto. V državi bi lahko rekli, da mora biti interes države nad interesi posameznih političnih strank oziroma, da mora bili za zastavljene cilje dosežena uskladiitev nastopanja, ki omogoča njihovo uresničevanje. »Če bi bili vsi ljudje prepojeni z istimi vrednotami, sporov sploh ne bi bilo« (B. M. Zupančič) ali »Tisto malo kar pripomore k slogi, je boljše od velikega, ki pripomore k razdoru« (Al Jahiz).

Ženske in otroke zabavamo z igrami, uspavamo s pohvalami in zapeljemo z obljubami (nemški pregovor)

Nosilci oblasti s *spodbujevalnostjo* pri ljudeh iščejo podporo za uresničevanje svojih zamisli. S spodbujanjem nastajajo prizadevanja, navdušenje in koristi v gmotnem pogledu ali z rešitvami, ki zadevajo vprašanje časti. Pričakovanja spodbujevalnosti so pod vplivom samozvesti in priznavanja česa. Vprašljivo pa je ali je glede na cilje zagotovljena primerna spodbuda. »Prava moč vladarjev in držav niso armade, marveč vera ljudi, da so vlade neomajno poštene in zakonite. Kakor hitro se vlada oddalji od tega merila, ni drugega kakor tolpa, ki ima oblast, in njeni dnevi so šteti.« (H. G. Wells).

Če oblasti nimajo ušes, da bi slišale, tedaj tudi nimajo glave, da bi jih vodile (danski pregovor)

Spoznavalnost je lastnost nosilcev oblasti, da vedno vedo in zasledujejo, kaj se dogaja pri čemer znajo razlikovati bistvene pojave od nebistvenih in jih pravilno dojemajo. Zagotoviti si morajo resnične informacije o stvarnosti, razmišljanja in kritiko, tudi samokritiko na podlagi novih spoznanj. Spoznavalnost je pod vplivom skromnosti, značilnosti človeka, ki ne poudarja svojega pomena in se zaveda omejenosti svojega znanja; človek, ki si domišlja, da vse sam najbolje ve, navadno živi v svojem namišljenem svetu, nakar težko rešuje resnične probleme dejanskega sveta. Pomembna je učljivost, da se je človek sposoben še kaj naučiti. Korist pridobljenega spoznanja vodi do pravilne sodbe kot znaka odličnosti tistega, ki razsoja. »Tudi v Sloveniji oblast posluša intelektualce samo, kadar je v to prisiljena... Ker je intelektualce po definiciji za oblast moteč, je za oblast važno samo, da intelektualce pride, kadar je povabljen... Intelektualci praviloma pridejo vsaj iz dveh razlogov. Prvi je napuh. Pred javnostjo se je lepo kazati za vladarjevo mizo in v sebi gojiti zmotno prepričanje o svojem pomenu. Drugi razlog je plemenitejši, vendar nič manj zmoten. Intelektualec je namreč lahko tudi nepopoljšljiv optimist, saj meni, da ga oblast vabi zato, ker jo zanima njegovo mnenje... Oblast vabi intelektualce za svojo mizo samo zato, ker se jim ne more ali ne upa izogniti, včasih tudi zato, da se malo pobaha pred javnostjo.« (Simoniti).

Če je krmilo v trdnih rokah, bo ladja prestala vsak vihar (bengalski pregovor)

Odzivanje na pravi način in pravočasno na pojave, ki bi jih morali obvladovati je *obvladovalnost* nosilcev oblasti, da so usmerjeni na bistveno, da predvidevajo posledice in, da lahko ukrepajo. Usposobljenost in pripravljenost nosilca oblasti za sprejemanje tveganj omogoča odzivanje na vse gospodarske in socialne izzive pri čemer je najvažnejša korist dobro obvladovanje kakega pojava. »V življenju ni stvari, ki bi se jih morali bati. So samo take, ki jih moramo razumeti« (Marie Curie).

Ne bogatijo dohodki, marveč izdatki (francoski pregovor)

Za nosilce oblasti je pomembno, da predvidijo za uspešno izvršitev nalog pri doseganju ciljev v okviru omejenih sredstev najbolj gospodarno rešitev. Če je nosilec oblasti *varčen* bo zagotavljal nujne vložke prvin v sedanjosti za potrebe prihodnosti in izrabo ugodnih priložnosti. Govorimo o preudarnosti in odrekanju nepotrebnemu, kar na primer na nivoju države omogoča porabo proračunskih sredstev zgolj za koristne namene, v organizaciji zaposlovanje takšnih sodelavcev, ki pripomorejo k uspešnosti in v družini tako razporeditev mesečno razpoložljivega denarja, da je možna naložba za njeno prihodnost.

Ni je pravice na svetu, od tisoč nezmožnih je samo eden minister (Duško Radović)

O *učinkovitosti* nosilcev oblasti govorimo takrat, če ti vztrajno skrbijo za najbolj smotrno razmerje med učinki (izdelki, storitve) in za njih potrebnimi vložki. Z učinkovitostjo se zagotavlja ustreznost rezultatov za zadovoljevanje potreb, prvin za nastajanje učinkov in ustreznost metod pri pretvarjanju prvin v učinke. Pomembni sta skrbnost in odgovornost nosilca oblasti. V okviru države se tako pri nastajanju predpisov kot izdajanju upravnih aktov in sodnih sklepov pojavlja vprašanje o razmerju med izplenom in porabljenim časom oziroma drugimi porabljenimi dejavniki. V organizacijah zmanjšujejo učinkovitost neizrabljene zmogljivosti sredstev in zaposlencev, v družini pa odvečne nabave. »Zavedati se moramo, da ni pomembno, kaj imamo, temveč kako to uporabljamo« (J. M. Templeton).

Treba je živeti tu in zdaj v moderni domovini

Uspešnost pomeni dobro doseganje postavljenih koristnih ciljev in učinkov, ki jih izpopolnjujejo. Z uspešnostjo se zagotavlja predvsem pomembnost za sedanjost in prihodnost ter utemeljenost izplena iz preteklosti. Presojati jo je mogoče z zornega kota razvoja in zadovoljstva s čimer je že opravljen prehod na nov začetek pri načrtovanju, vzpon novih različnih interesov pod vplivom celo delno spremenjene kulture. Uspešnost države je možno presojati skozi blaginjo prebivalstva, uspešnost organizacije z oplojevanjem kapitala in nenehnega razvoja ter družine z usposobljenostjo otrok in ustvarjalnostjo starejših. »Živeti in delati moramo tako, da bo lahko tisto, kar prihaja k nam kot seme, prešlo v dar zanamcem kot cvet in, da jim bo tisto, kar prihaja k nam kot cvet, obrodilo sadež. Tako razumemo napredek.« (Ward Beecher).

Strast do oblasti marsikoga zapelje, da sploh ne razmišlja o tem, kdaj je na kakšnem položaju odličen, kdaj samo prav dober, kdaj pa povsem neprimeren. Za vse nosilce oblasti na vseh ravneh je spoznano, da ni pomembno, kdo vlada, temveč kako vlada. Koristno je imeti pred očmi odgovor na vprašanje, kaj imajo skupnega nogavice, spodnje perilo in oblast; odgovor je: »vse je treba redno menjavati«.

Dr. Jože Gričar opozarja na odgovorno ravnanje

V Evropski uniji je močno poudarjena skrb za razvoj elektronskega poslovanja, ki v sedanji fazi razvoja Evrope dosega le 1/3 elektronskega poslovanja ZDA. Med prednostne naloge Evropske komisije je sprejeto: izstavitv manjkajočih direktiv, elektronsko poslovanje v javni oskrbi ter pomoč malim in srednje velikim podjetjem za elektronsko poslovanje. Pričakuje se predvsem bistveni porast elektronskega plačilnega prometa, ki ga pospešuje enotna valuta. Pomemben problem v državi, ki lahko zavira razvoj elektronskega poslovanja je pomanjkanje strokovnjakov za informacijsko tehnologijo.

Vlado in njenega predsednika

Za elektronsko poslovanje so potrebni določeni vladni ukrepi, ki bodo tudi spodbujali uporabo informacijske tehnologije na domu za kar je v prvi vrsti odgovorna Vlada, še posebno pa njen predsednik. Slovenija mora odpraviti monopol v telekomunikacijah, poceniti priključek na internet, zagotoviti brezplačno lokalno uporabo telefona in s tem interneta, sprejeti davčne olajšave pri nakupu tehnologije in nuditi rešitve za mala podjetja. Vlada mora vzpostaviti vladnega e-uradnika za izobraževanje, raziskovanje, analiziranje, usklajevanje in pospeševanje informacijske tehnologije ter elektronskega poslovanja.

Župane

Pobude za razvijanje informacijskih sistemov morajo prihajati od lokalnih oblasti, ki morajo organizirati akcije za splošno razumevanje vloge in dometa novih tehnologij ter na svojem področju vzpostaviti ustrezna razvojna (inkubacijska) središča. V tem procesu je velika zlasti odgovornost županov.

Direktorje organizacij

Direktor organizacije mora sodelovati v izgradnji informacijskega sistema, ker izbira strategijo organiziranosti. Biti mora vključen v posamezne razvojne projekte informacijske organizacije, dolžan pa je sodelovati predvsem pri ustvarjanju med organizacijskih informacijskih sistemov. Direktor mora poskrbeti tudi za svoj osebni informacijski sistem, ki ima velik vpliv na uporabo informacijske tehnologije v organizaciji. Najpomembnejše pa je, da direktor ustvarja primerno vzdušje in okoliščine za delovanje informacijskih poslovnih procesov.

Predsednike strokovnih organizacij in učitelje

Namesto računalnikarjev, programerjev in sistemskih analitikov je v sedanji dobi potrebna opredelitev »oseba, ki je pretežno vključena v razvoj in pomoč v zvezi z uporabo informacijske tehnologije«. Izobraževanje in usposabljanje takih oseb zahteva stalno izobraževanje na delovnem mestu, nove programe podiplomskega študija in nova znanja za uporabo interneta ter elektronskega poslovanja. Predsedniki strokovnih organizacij so najbolj odgovorni, da se bo razvila nova vsebina izobraževanja pravočasno in potrebam primerno. Spremembe v izobraževalnem sistemu z vključno laboratoriji za uporabo informacijske tehnologije, morajo zagotoviti učitelji, predvsem univerzitetni. Posebna naloga in odgovornost učiteljev nastaja v zvezi z etiko uporabe informacijske tehnologije. Ni vse dovoljeno, kar je tehnično možno za kar so najboljše varovalke pred zlorabo etične vrednote vgrajene v zavest študenta (varovanje podatkov, varovanje zasebnosti).

Študente, zaposlene

Vsak študent in zaposleni mora sprejeti odgovornost za doživljensko izobraževanje in usposabljanje. Ker ljudje v organizacijah vse več uporabljajo informacijsko tehnologijo, postajajo organizacije vse bolj delovno intenzivne. Obstaja pozitivna korelacija med tehnološkim razvojem, produktivnostjo in ekonomsko rastjo. Obstaja povezava med ekonomsko rastjo in povečanjem zaposlenosti. Tehnološki razvoj spodbuja inovativnost, ki ustvarja priložnosti za nove podjetnike. V tem večjem potencialu rasti velja iskati reševanje problema nezaposlenosti. Zanimivega dela bo veliko, povečale se bodo možnosti izobraževanja, na voljo bo več storitev, demokracija bo večja vendar vse to bo na voljo le tistim, ki bodo imeli dostop do informacijske tehnologije in jo bodo znali uporabljati.

Starše

Starši so odgovorni za usmerjanje svojih otrok v pravočasno in primerno uporabo informacijske tehnologije, za zagotavljanje razpoložljivosti informacijske tehnologije na domu, za učenje in zabavo. Njihov zgled je zelo pomemben in tudi otroci so neredko učitelji staršem.

Neskladje med odličnostjo in odgovornostjo.

Ali je bila odličnost zagotovljena pri proizvodnji jedrskega orožja, pri upravljanju letal, ko so ta bombardirala naseljena mesta, pri razvoju kemikalij za uporabo v kmetijstvu, itd? V večina primerov so visoko izobraženi ljudje odgovorno delali, bili odlični izvajalci nalog, bili so dobri znanstveniki, morda celo politiki. Toda rezultati njihove aktivnosti niso bili vedno pozitivni za ljudi in okolje. Verska nasprotja in nacionalizem, v svetu in pri nas, poganjajo naprej intelektualci, ki jim družba prizna zelo visoko mesto na lestvici odličnosti. Toda rezultati njihove aktivnosti so porazni za mnoge na dnu družbene lestvice. Balkanske vojne v zadnjem desetletju so sprožili intelektualci, katerih osebna odličnost v večini primerov ni sporna. Trpljenje milijonov ljudi, uničevanje težko pridobljenih dobrin, uničevanje kulturnih spomenikov jim seveda ni bilo mar ko so uveljavljali svoje vizije. Kje je mera med odgovornostjo in odličnostjo se sprašuje prof. dr. Peter Novak in oceni, da problem ni samo v vzgoji in morali posameznika ali v družbenem sistemu pač pa v odnosu človeka do narave.

Naša družbena ureditev v prihodnje bo odvisna od pridobivanja energije

Nihče ne more napovedati družbene ureditve, ki bo sledila obdobju po izrabi fosilnih goriv, katera energija bo prevladovala in kako se bo organizirala družba, da jo bo obvladovala. Če bo to jedrska energija ni mogoče pričakovati družbe z visoko decentralizacijo, saj sistemi z jedrskimi reaktorji zahtevajo visoko stopnjo organiziranosti, varnosti in odgovornosti. Torej lahko v takem primeru pričakujemo nastanek visoko centraliziranih in verjetno tudi manj demokratičnih družb. Nasprotno pa uporaba obnovljivi virov pospešuje decentralizacijo in samozadostnost in s tem tudi večjo neodvisnost kar pogosto pomeni več demokracije.

Kdo skrbi za srečno življenje prebivalstva planeta Zemlje?

Z vedno večjim ostankom dobička v enem delu sveta in z vedno hitrejšim odtokom dobička iz dežel v razvoju v dežele razvitega svet, so nastali pogoji za razvoj potrošniške družbe, katere cilj ni preživetje in kakovost življenja, ampak trošenje naravnih virov z umetno ustvarjenimi potrebami kar ima za posledico tudi eksplozijo prebivalstva in hitro degradacijo okolja. Vedno večji razkorak med bogatimi in revnimi, v svetu in pri nas, je posledica odgovornosti in odličnosti, ki jo imajo ali čutijo intelektualci v različnih deželah sveta. Danes žal nimamo niti ene filozofije, ki bi dolgoročno usmerjala razvoj s ciljem, zagotoviti prebivalstvu planeta Zemlje srečno življenje.

Vsakdo ima toliko demokracije, kolikor jo lahko plača

Za koncept, ki bi sproti upošteval posledice in vplive tehnološkega razvoja na odnose v družbi potrebujemo dogovor, ki bo opredelil vlogo in porazdelitev dobička med posamezniki in v družbi. Večina dosedanjih mednarodnih in nacionalnih dogovorov je usmerjena predvsem v zaščito pravic zelo malo ali nič pa je usmerjenih v dolžnosti in odgovornost tistih, ki družbe vodijo. Tako stanje pa je daleč od visoke odgovornosti in odličnosti posameznikov in družb v katerih delujejo. Kaj ljudi motivira, da so zadovoljni, srečni: tehnološki razvoj, materialne dobrine, duhovne dobrine ali ravnotežje med njimi vsemi in naravo? Usklajen in/ali sonaraven razvoj je novo gibanje za tak razvoj, kjer bo človeštvo gospodarilo z naravo tako, da bosta človek in narava trajno ohranjala medsebojno ravnotežje. Zato pa moramo uvesti gospodarjenje z naravo, spomeniki, dobrinami, človeškimi viri in energijo. V naravi je vse v dinamičnem ravnotežju in odgovornost za posledice rušenja tega ravnovesja mora prevzeti tisti, ki jih je povzročil. Porušeno ravnovesje lokalnega značaja se hitro obnovi toda globalne spremembe ni možno nadzirati saj ne poznamo ne kraja ne časa kjer se bodo spremembe ustalile in bo nastala nova naravna ureditev.

Nazaj k naravi.

Nikogar od teh novodobnih štiriletnih politikov ne skrbi usoda ljudi, njihova kakovost življenja, osebna svoboda in materialne osnove življenja. Komaj smo se osvobodili »skupnih jeder« že nas silijo v EU in NATO. Geografsko je Slovenija že od nekdaj v Evropi, ohranila je svoj jezik in kulturo skozi stoletja. Razvila je svoj raziskovalni, razvojni in industrijski potencial z namenom, da izboljša kakovost življenja ljudi. Kako bomo ravnali v prihodnje, da bomo opravičili svojo odgovornost in odličnost? Dr. Novak je prepričan, da le tako, da pričnemo, ne glede na zunanje pritiske in interese, graditi družbo, katere cilj ni potrošništvo, ampak smotrno gospodarjenje z naravo. Ne živimo zato, da bi delali, delajmo zato in kolikor je potrebno, da bi bolje živeli.

Priložnosti in odgovornosti vodstva tovarne za doseganje njene odličnosti.

Novi ISO sistem ocenjuje mag. Janez Kure za civilizacijski dosežek, ker temelji na dejstvu, da je ustvarjalnost dodeljena vsem ljudem ne glede na izobrazbo in da je to ustvarjalnost potrebno angažirati pri delovanju podjetja v skupno dobro. Predvsem z dragocenim načelom o nenehnem izboljševanju poslovanja je izobražencem dana priložnost, da idejo uresničijo hitreje in učinkoviteje. Učinkoviteje naložbe in znanje so osnovni pogoj za izboljšanje poslovanja, stalni izzivi za vodstvo, da s primernimi odločitvami in organiziranostjo izboljšuje uspešnost tovarne. Raziskave so pokazale, da se z novim proizvodom obdrži konkurenčna prednost 3, z novo tehnologijo 5 in z odlično organizacijo pa glede na panogo tudi do 10 let.

Izdelku se vrednost povečuje, ko se spreminja v obliko, ki jo želi kupec. Operacij, ki dodajajo vrednost je pogosto manj kot 10%, podpirajočih operacij je do 45%, slepih je do 20 % in napačnih do 10%. Navedeni podatki kažejo na veliko priložnost za racionalizacije v proizvodnem procesu. Gre zato, da se zmanjša količina delovnih operacij, ki povzročajo stroške in povečuje količina onih, ki prispevajo k vrednosti proizvoda. V proizvodnji se uveljavljajo nova pravila za izboljševanje poslovanja, ki jih je popisal John W. Davis in izhajajo iz nenehnih sprememb in izboljšav. *Proizvodnja brez tratenja* vidi v štirih gonilnikih: organizacija delovnega okolja, neprekinjeni tok proizvodnje, proizvodnja brez napak in nepomembni prestavitveni časi orodji na strojih. Direktor proizvodnje dobiva z njimi povsem novo vlogo in status, ker postaja odgovoren za izvajanje stalnih sprememb. Namesto proizvodnje po delih ali paletni pretok se uveljavlja linijska proizvodnja ali kosovni pretok, imenovana tudi **vitka proizvodnja** z mnogimi prednostmi (manj potrebne površine, brez viličarskega in paletnega transporta, manj iskanja, večji nadzor ...). Za zagon omenjenih štiri gonilnikov mora vodstvo poskrbeti za izobraževanje voditeljstva o proizvodnji brez tratenja. Izobraževalni proces mora biti koncentriran na razumevanje tratenj, ki so bila do sedaj spregledana. Pridobljeno znanje in spoznanje je prenašati na sodelavce in jih prepričati v uspeh nenehnih sprememb. Vodstvo mora poskrbeti za urejenost posameznih delovnih mest in tovarne, za ustanovitev izvedbenega štaba, določiti mora ključne procese, na katere bo tovarna najbolj pozorna in racionalno namestiti opremo ter zaloge. Za izvajanje proizvodnega procesa v skladu z napotki Davis-a je v tovarni zmanjšati število nivojev v hierarhiji. Oblikuje se voditeljstvo proizvodne celice in vodja celice poroča

vodji tovarne. Problemi tako ne potujejo po hierarhiji kjer bi se izgubljali ali zanemarili. Industrijski inženirji se morajo vrniti iz pisarn v proizvodnjo in tam polni delovni čas sodelovati z izvajalci o zadevah, ki se lahko naredijo lažje, enostavnejše, varneje in učinkovitejše. Vitka proizvodnja priznava le nova merila za merjenje odličnosti tovarne kot so kompleksnost proizvodnega procesa, proizvodnja brez napak in izmeta, čas potreben za nastavitve in prestavitve naprav, usposobljenost zaposlenih, način ugotavljanja napak, sposobnost za proizvodni mik, aktivnosti za odstranjevanje tratenj, izključitev investicij, dolžina potovanja izdelka in prodornost na trgu. Zanimivo je dejstvo, da podatkov za vitko proizvodnjo ne spremljajo sedanje poslovne knjige. Kategorije stroškovno mesto, stroškovni nosilec, kalkulacija in podkalkulacija ne odgovarjajo na vprašanje, koliko kaj stane v proizvodnji zato so zanjo nepotrebne in predrage. Zadovoljiva je ugotovitev, da so tovarne predrage in se zato mora začeti izboljševalni proces nenehnih sprememb oziroma proizvodnja brez tratenja (PBT) zaključuje svoje razmišljanje mag. Janez Kure.

Tudi letošnji Forum je bil poln novih spoznanj in bogat z informacijami. Bil je odgovorno izveden in k njegovi kakovosti so pripomogli udeleženci, predavatelji in nastopajoča umetnika operni pevec Juan Vasle in pianist Leon Engelman.

Odličnost in mojstrstvo Foruma pa se je v največji meri izkazala z izborom letošnjih nagrajencev, avtorjev Pesmi štirih, nam vsem dragih poetov Kajetana Koviča, Janeza Menarta, Toneta Pavčka in Cirila Zlobca. Mojster slavistike Jože Škufca je poudaril, da so pesniki, če je bilo potrebno, odlično branili interese slovenstva, bistveno obogatili hram slovenske pesniške umetnosti, pospeševali bralno kulturo mladih in s svojimi prevodi zagotovili Slovincem dela največjih pesnikov sveta. Naša pesniška četverica je z vso odgovornostjo pred zgodovino izrekla za samostojno domovino svoj umetniški in človeški kredo. Za odlično absolvirano in promovirano literarno in kulturno poslanstvo, ki seveda še ni zaključeno, in za odgovorno služenje ideji svobode je Forum pesnikom podelil Veliko nagrado odličnosti in mojstrstva Otočec 2001.

Pripravila: Joža Miklič